

06.03.24

9-А клас

Історія України

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських регіонів.

Мета: охарактеризувати особливості соціально-економічного західноукраїнських земель; пояснити роль і місце українських земель у господарському житті Австро-Угорщини; з'ясувати причини та наслідки трудової еміграції; розвивати увагу, пам'ять, мислення, навички роботи з історичними картами та історичними джерелами; виховувати інтерес до вивчення історії своєї Батьківщини.

Актуалізація опорних знань

Бесіда

1. Яким було становище українців під владою Габсбургів?
2. Як вплинули на розвиток західноукраїнських земель реформи Марії Терезії та Йосифа II?
3. Що було характерним для розвитку соціально-економічних відносин на західноукраїнських землях протягом першої половини XIX ст.?

Мотивація навчальної діяльності

На попередніх уроках ми з вами познайомились соціально-економічним та суспільно-політичним життя українців на території Наддніпрянщини у другій половині 19 ст. Сьогодні продовжимо досліджувати зміни, які відбулися внаслідок індустріалізації на західноукраїнських землях у другій половині 19 ст.

Вивчення нового матеріалу

Західноукраїнські землі залишалися аграрним краєм. У сільському господарстві було зайнято від 75 до 85 % населення земель до сільськогосподарського виробництва почали залучати найманих робітників. Частина поміщиків і заможних селян застосовували нову техніку - парові плуги, добриворозподільчі машини, сівалки, молотарки, соломорізки, косарки тощо. Зростання товарного виробництва; більшого значення набувало промислове садівництво. Важливими торговими культурами стали льон, коноплі, хміль⁴ зростали посіви картоплі. Зросла чисельність населення в Галичині. Східній Галичині було 92 міста й містечка, на Закарпатті - 21, у Північній Буковині - 8. Найтиповішими були міста з населенням до 10 тис. мешканців. Активнішими стають процеси індустріалізації та урбанізації: виникають десятки підприємств фабрично-заводського типу - млини,

цегельні, лісопильні, солеварні, нафтоочисні підприємства тощо. Зростає кількість робітників. Великих фабрик і заводів було небагато, що й визначало розвиток регіону. Владні кола Австро-Угорщини не прагнули промислового піднесення регіону. Українська промисловість була позбавлена тих податкових пільг, якими користувалися нові підприємства в інших провінціях активніше розвивалися галузі видобування і первинної обробки сировини - нафтова, озокеритна, лісозаготівельна, борошномельна тощо. Занепад скляної, фаянсової, порцелянової і певною мірою шкіряної, текстильної й паперової галузей. Нафтові промисли зосереджувалися в районі Борислава і Дрогобича та фінансували їх переважно австрійські й англійські підприємці. Озокеритна промисловість помітно активізувалася після того, як було винайдено спосіб одержання парафіну із гірського воску. Розвиток лісозаготівельного виробництва. будівництво шляхів сполучення (спорудження залізниць) . Першу залізницю в західноукраїнських землях і в Україні - від Перемишля до Львова - було введено в дію у 1861 р. Поглиблюється спеціалізація сільськогосподарського виробництва: гірські райони - тваринництві, Західне Поділля - на вирощуванні пшениці; Південне Поділля та Покуття - посіви тютюну.

Робота з історичним поняттям (запишіть)

Еміграція — переселення, виїзд із Батьківщини до інших країн. Західно-українці переважно емігрували до США, Канади, Бразилії та Аргентини.

Кооперативний рух — це економічно-соціальна, громадська діяльність членів кооперативів з метою захисту економічних та соціальних інтересів своїх членів шляхом створення споживчих, кредитових, виробничих, постачальницько-збутових, житлових та інших кооперативів.

2. Стан сільського господарства

У с/г зайнято 94 % населення

Поміщики тримали у своїх руках понад 40 % від усіх земель. Більшість селян змушені були орендувати землю або ходити на заробітки

Перебудова організації сільськогосподарського виробництва сприяли підвищенню врожайності зернових (на 20–25 %), розширенню посівних площ, зростанню валової продукції землеробства. Водночас аграрне перенаселення зумовлювало зубожіння основної маси селянських господарств, чимало з них опинялось на межі розорення.

Причини повільного промислового розвитку західноукраїнських земель

Політика австрійського уряду, яка була спрямована на перетворення західноукраїнських земель в аграрно-сировинний придаток;

- переважання в промисловості іноземного капіталу;
- низький рівень техніки і технології виробництва;
- ввезення промислових виробів із Австрії та інших держав;
- переважання дрібних підприємств;
- невелика кількість міст;
- високий рівень безробіття;

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей

https://youtu.be/u_fLRqqJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

Робота з візуальними джерелами

На фото сім'я переселенців із Західної України, яка прибула до Канади (провінція Квебек). Зробіть висновки з фотографії.

3. Кооперативний рух і трудова еміграція на початку XX ст

Продовжував розвиватися кооперативний рух селянства

Гасло «Свій до свого по своє»

1895 р. у Львові було відкрито страхове товариство «Дністер»

1904

Центральна асоціація українських кооперативів

550 філій та 180 тис. членів.

Важке економічне становище західноукраїнських селян зумовило масову еміграцію до Канади, США, Бразилії та Аргентини.

1890–1900 рр. з Галичини емігрувало 78 тис. осіб

за перше десятиліття XX ст. виїхало понад 224 тис

На початку XX ст. на західноукраїнських землях удосконалювалися шляхи сполучення

Роль постачальника сировини розорювало місцевих виробників

проблеми

Нераціональне використання природних багатств

Тяжкі були умови праці, робочий день становив від 11 до 16 годин на добу

нові тенденції розвитку

У 1912 р. в Галичині діяло 30 монополістичних об'єднань

Канадсько-німецьке «Галицько-Карпатське товариство», австро-англійська «Східниця», англійська «Галичина».
На Закарпатті - діяв австроамериканський синдикат «Мундус», у Сваляві — угорське об'єднання промисловців «Сольва».

Синтез думок

1. Якими були склад населення та умови життя західних українців?
2. Які галузі промисловості розвивалися на західноукраїнських землях?
3. Коли почалося масове будівництво залізниць у краї?
4. До яких регіонів світу і як саме відбувалася еміграція західних українців?
5. Яке місто на західноукраїнських землях було найбільшим?
6. Хто був засновником українського кооперативного руху в Галичині?
7. Визначте характерні риси розвитку міст на західноукраїнських землях.
8. Якими були причини трудової еміграції українців?
9. Якою була мета українського кооперативного руху в краї?

Перегляньте відео: <https://youtu.be/3K9NPuSg7co?si=tIN2HSc3Ji3dEDqx>

Домашнє завдання:

- Прочитати §28.
- Повторити тему "Українські землі у складі Австро-Угорщини на поч. 19 ст".

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу
nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!